

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การอ่านเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาในชั้นต่อไป
อย่างไม่มีที่สิ้นสุดตลอดชีวิต¹ การอ่านเป็นกุญแจอันศักดิ์สิทธิ์ที่จะนำไปสู่อดีต ปัจจุบัน และ
อนาคต ช่วยทำให้มนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชั้น ใค้แตกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งยัง
ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้อ่าน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ความวิตกกังวล ช่วยควบคุม
สติอารมณ์และสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง² การอ่านหนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ จะนำมาซึ่งความ
สำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิตส่วนตัว³

เราอ่านหนังสือเพื่อจุดประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อสร้าง
แรงบันดาลใจ และเพื่อความเพลิดเพลิน⁴ หนังสือนั้นเป็นสื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดสติปัญญา มี

¹ Edwin John Brown, Managing the Classroom, (New York: Ronald Press Co., 1952), p. 346.

² เจริญ วัฒนสุชาติ, "สุขภาพจิตและการอ่านหนังสือ," วารสารทองสมุก 10 (กันยายน-ตุลาคม 2509): 269-73.

³ Paul Pitty, Helping Children Read Better, (Chicago: Science Research Associates., 1950), p. 4.

⁴ รสา วงศ์ยังอยู่, "เหตุใดคนจึงอ่านหนังสือ," วารสารทองสมุก 10 (สิงหาคม-ตุลาคม 2509): 289-95.

ความรูกว้างขวาง แมวหนังสือมิใช่จะเหมือนชีวิตจริง แต่ก็สามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและภาพของชีวิตได้อย่างโดดเด่น หนังสือเป็นเสมือนที่พิทักษ์ ช่วยให้ชีวิตคลายความตึงเครียดได้ชั่วขณะทำให้สามารถมองเห็นปัญหาได้ไกลออกไป สามารถจะรวมพลังและความมั่นคงเพื่อขจัดปัญหาต่างๆ ความคลั่งคลั่งใจที่ได้รับจากความคิดและประสบการณ์ของคนอื่น จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล หนังสือยังเหมาะสำหรับยามว่างและยามที่ตองการพักผ่อน¹ จะเห็นว่า การอ่านหนังสือนั้นมีประโยชน์นานัปการดังที่ เอมีลี พูลสัน (Emilee Poulsson) เขียนชักชวนผู้โชของสมุดให้มาอ่านหนังสือที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแมทซาชูเซทว่า

หนังสือ	คือ	ถูกแจไปสู่ชุมชนที่ห่างไกล
หนังสือ	คือ	ประตูไปสู่ดินแดนแห่งความรื่นรมย์
หนังสือ	คือ	หนทางไปสู่ความก้าวหน้า
หนังสือ	คือ	เพื่อน เราจงมาอ่านหนังสือกันเถอะ ²

หนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความคิด อันเป็นรากฐานเบื้องต้นในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคม ทั้งนี้เพราะหนังสือจะช่วยในการส่งเสริมสติปัญญาความรู้ตลอดจนการคิดประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ของผู้รู้และนักปราชญ์ทั้งหลายในอดีตและปัจจุบันที่ถ่ายทอดความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เก็บรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป หนังสือจะช่วยให้ทราบเหตุการณ์ในอดีตอันเป็นเรื่องราว

¹สมทรง สิตลาพันธ์ "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 2.

²Ruth Walling, comp. The Academic Library: Essays in Honor of Guy R. Lyle. (Metuchen, N.J., Scarecrow Press, 1974), p. 2.

แห่งความสำเร็จ และความผิดพลาดของมนุษย์¹ ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า หนังสือนั้นเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสติปัญญา หรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความคิด อันจะช่วยให้พลเมืองของชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน กำหนดให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะและรักการศึกษาค้นคว้าไปตลอดชีวิต โรงเรียนจึงต้องสอนนักเรียน ให้เรียนเพื่ออ่าน และอ่านเพื่อเรียน² เมื่อการศึกษาเจริญขึ้น ความแพร่หลายของหนังสือย่อมมีมากขึ้นคู่กันไป การอ่านแต่หนังสือวิชาการหรือหนังสือแบบเรียนอย่างเดียว ไม่เป็นการเพียงพอ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ตลาดหนังสือในปัจจุบัน มีหนังสือประเภทต่าง ๆ หลั่งไหลออกมาให้เลือกอ่านตามความต้องการและความสนใจอย่างมากมาย ซึ่งในจำนวนนี้ก็มีทั้งหนังสือดีและไม่ดี ดังนั้นนอกจากจะต้องมีการส่งเสริมให้การผลิตหนังสือให้มีปริมาณมากพอแล้ว ยังจะต้องส่งเสริมให้จัดทำหนังสืออย่างที่มีคุณภาพตามแนวเป้าหมายของการพัฒนาคน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ³ ด้วยเหตุนี้ คุรุสภาควยความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อพิจารณาคัดเลือกหนังสือในอดีตและปัจจุบันที่ดี ทั้งเนื้อหาและรูปแบบการประพันธ์ ในองค์การฯของคุรุสภาจัดพิมพ์ออกจำหน่ายเป็นรายชุด โดยให้ชื่อว่า

¹ Alfred Stefferud, The Wonderful World of Books, (Boston: Houghton Mifflin, 1953), pp. 18-20.

² Burton G. Whitney, "Quality Libraries: A Must for Quality Education," School Media Quarterly 4 (Fall 1975): 37.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. รายงานการดำเนินงานเรื่องหนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับอายุ 11-16 ปี (พระนคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2510), หน้า 2.

"หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา" เพื่อให้ประชาชนและนักเรียนหาซื้ออ่านได้สะดวกในราคาพอควร และเพื่อให้ห้องสมุดสามารถจัดหาหนังสือภาษาไทยที่ดีเข้าห้องสมุด ทั้งยังเป็นการเผยแพร่หนังสือภาษาไทยที่ดีให้กว้างขวางแพร่หลายยิ่งขึ้น

ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาอย่างยิ่งว่า หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาที่องค์การฯ ของคุรุสภาจัดทำขึ้นนี้ ให้ประโยชน์ในการเรียนการสอนหรือไม่อย่างไร และมีหนังสือชุดใดบ้างเหมาะสมที่จะจัดเข้าห้องสมุดโรงเรียน ให้อาจารย์ และนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาถึงการใช้หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบถึงการใช้ประโยชน์จากหนังสือชุดนี้ ซึ่งมีอยู่ในห้องสมุดโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์แก่มรรณารักษ์ ในการพิจารณาจัดหาหนังสือชุดนี้เข้าห้องสมุด และจะเป็นประโยชน์สำหรับคณะผู้จัดทำหนังสือชุดนี้ ให้ได้ทราบถึงผลของการจัดทำหนังสือชุดนี้ออกจำหน่าย เป็นที่นิยมแพร่หลายและสามารถให้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการผลิตหนังสือชุดนี้ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ผลของการสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือโดยทั่วไปของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ จะช่วยให้สำนักพิมพ์ต่าง ๆ ได้ปรับปรุงการผลิตหนังสือให้สามารถสนองความต้องการของผู้อ่านประเภทอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการจัดหาหนังสือมาบริการแก่อาจารย์ และนักเรียน ได้ตรงความต้องการ อันเป็นการส่งเสริมนิสัยในการอ่าน และการใช้ห้องสมุดเป็นอย่างดี

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาในห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครนี้ ยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งสำรวจการใช้ประโยชน์จากหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา ความกึกก้องเห็นของผู้ใช้หนังสือชุดนี้ ในแง่ของการผลิตและการจัดจำหน่าย ตลอดจนขอเสนอแนะต่าง ๆ ในอันที่จะปรับปรุงให้หนังสือชุดนี้สามารถสนองความต้องการของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี รวมทั้งศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือโดยทั่วไปของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาใน

กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือโดยทั่วไปของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์
2. ศึกษาวิธีการและปัญหาในการจัดซื้อหนังสือโดยทั่วไปของบรรณารักษ์
3. สำนวจจำนวนหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาที่มีอยู่ในห้องสมุดโรงเรียน
4. สำนวจการให้ประโยชน์จากหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา ของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ ในห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมในกรุงเทพมหานคร
5. สำนวจความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ ในแง่การผลิตหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา
6. ศึกษาถึงวิธีการและปัญหาในการจัดซื้อหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาเข้าห้องสมุดโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความสนใจในการอ่านหนังสือของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ และลักษณะหนังสือที่อาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ต้องการ อันจะเป็นประโยชน์แก่สำนักพิมพ์ที่จะผลิตหนังสือสนองความต้องการของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี
2. ทำให้ทราบถึงวิธีการและปัญหาในการจัดซื้อหนังสือโดยทั่วไป และการจัดซื้อหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา อันจะทำให้ผู้จัดทำหมายได้ปรับปรุงวิธีการจัดจำหน่าย และให้บริการแก่ลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น
3. ทำให้ทราบถึงความนิยมในการอ่านหนังสือโดยทั่วไป และหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา ของอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ อันจะเป็นแนวทางในการจัดหาหนังสือที่

ห้องสมุดโรงเรียน

4. ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของการใช้หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา ของ
อาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์
5. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา ให้สนอง
ความต้องการของผู้อ่าน
6. เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการจัดหาหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาเข้า
ห้องสมุดโดยตรงความต้องการของผู้ใช้บริการในห้องสมุดโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวอย่างโรงเรียนและกลุ่มประชากรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ คือ อาจารย์ นักเรียน
และบรรณารักษ์ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสาธิต และโรง-
เรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงการใช้น้ำหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา
ในห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ระหว่างปีการศึกษา 2520 และ
ศึกษาความเป็นมาของหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงพ.ศ. 2521 เท่านั้น

สมมติฐาน

"หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เหมาะสมที่ห้อง
สมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจะจัดหาเข้าห้องสมุด"

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับการจัดทำหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา จาก
เอกสาร สิ่งพิมพ์ และจากการสัมภาษณ์คณะผู้จัดทำและผู้เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาถึงลักษณะของหนังสือประเภทต่าง ๆ จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ เพื่อเป็น
หลักในการพิจารณาหนังสือ

3. เลือกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนเอกชน เป็นโรงเรียนตัวอย่าง 13 โรงเรียน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นอาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ จากโรงเรียนตัวอย่างทั้ง 13 โรงเรียน จำนวน 751 คน

4. สํารวจจำนวนหนังสือชุดภาษาไทยของครูสภาที่มีอยู่ในห้องสมุดโรงเรียนตัวอย่างทั้ง 13 แห่ง

5. สร้างแบบสอบถามชนิดประเมินค่าเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านหนังสือโดยทั่วไป และการใช้หนังสือชุดภาษาไทยของครูสภา

6. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

7. เสนอผลการวิจัยในรูปตาราง เป็นการย่อละ และในรูปความเรียง

คำจำกัดความในการวิจัย

การใช้หนังสือชุดภาษาไทยของครูสภา หมายถึง การไว้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือชุดภาษาไทยของครูสภาในการเรียนการสอน และอื่น ๆ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

บรรณารักษ์ หมายถึง บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ครู หมายถึง อาจารย์ นักเรียน และบรรณารักษ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนเอกชน ทั้งโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ที่ให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

หนังสือ หมายถึง หนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะตามคำจำกัดความของ UNESCO ที่กล่าวว่า หนังสือคือสิ่งพิมพ์ที่มีจำนวนหน้าอย่างน้อย 49 หน้า ไม่นับรวมปกหน้าและปกใน ซึ่งมีได้กำหนดออกเป็นประจำ เช่น วารสาร หรือนิตยสาร¹

หนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา หมายถึง หนังสือที่รวบรวมวรรณกรรมไทยหรือต่างประเทศ ที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยที่ดี มีคุณค่า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งองค์การฯของคุรุสภาได้นำมาจัดพิมพ์ออกจำหน่าย เพื่อเป็นการเผยแพร่และรักษาภาษาไทยมิให้สูญหาย โดยได้แบ่งหนังสือออกเป็นประเภทต่าง ๆ รวม 22 ชุด² ตามลักษณะเนื้อหาและรูปแบบการประพันธ์ หนังสือทุกเล่มในแต่ละชุดจะมีลักษณะรูปเล่มเช่นเดียวกันหมด ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของหนังสือชุดภาษาไทยของคุรุสภา จะแตกต่างที่สีของปกและรูปหน้าปกเท่านั้น

ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง ห้องสมุดที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน และในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เฉพาะห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ William Benton, "Book," Encyclopedia Britannica (Micropaedia) 2 (1974): 152.

²ในปี 2522 ได้เพิ่มชุดที่ 23 คือ ชุดร้อยกรองร่วมสมัย.